

Från hembygdsarbetet

Blidö hembygdsförening

Vi är en liten hembygdsförening med bara drygt 100 medlemmar. Vår fasta punkt är ett gammalt båtsmanstorp i Oxhalsö. Det är byggt på 1730-talet, sedan ett äldre torp bränts ned vid rysshärjningarna 1719. Det ligger kvar på sin gamla grund och är idag hembygds-museum. Vi håller öppet lördagar sommartid, men vi har också visning för grupper efter beställning.

Det sammanhållande organet är en årsskrift, som utkommit för 15:e gången, nu med ny redaktör, Anita Bertilsson.

Ordföranden Bosse Wiklund, har lett historiska vandringar på den sydligaste ön i konglomeratet, Blidö, Sikmarö (på medeltiden hette den Sicmar).

Vi har ovala stensättningar efter "riskojefolket", troligen säljägare som kom hit för cirka 2 000 år sedan. Det rör sig om tillfälliga lägerplatser. Under danskarnas sommarraider i vår skärgård under sent 1400-tal och fram till 1520 brändes gårdar och torp, och folket

flydde ut i skogen. Man bodde i större runda riskojor och stensättningar är mer markerade. Eldstaden var ofta placerad inne i kojor, i motsats till de äldsta kojorna, där eldstaden alltid låg utanför, nu markerad med eldsprängd sten.

Slutligen, efter rysshärjningarna 1719, bodde man åter i riskojor. De var inte så olika samernas fasta kåtor. Nu nyttjades de framför allt under vintern och våren 1719–20, kanske även något år senare. Småfolkets stugor och torp var inte det man först byggde upp igen.

Någon gång under järnåldern uppstod härute ett säsongfiskeläge för strömmingsfiske. De fiskande kom troligen från Länna och kanske Frötuna. Idag finns en bäck kvar som var färskvatten-täkt. Vidare har vi rester av husgrunder från bodar, en kallmur, en hednisk offer-plats med offersten troligen helgad åt Frö, och rester av en fiskebåtshamn. Boplatsen är belägen på en hög klippa

med branta begränsningar och var alltså lätt att försvara.

Fiskeläget har troligen använts från 700–800-talet och kanske fram mot 1400-talet. Sedan blev hamnen obrukbar p.g.a. landhöjningen.

Någon gång efter 985 skapade troligen Erik Segersäll en ledsagarorganisation med långlotsar. Deras lotsrevir var Östersjöns östra kuster från Semgallen i Lettland-Litauen till de ryska floderna bort mot Könugård (Kiev). Vår långlots i Sicmar hette Storbjörn 1034. Söner avlöste fäder i yrket och ännu 1405 hette Sicmar-bon Storbjörn. Det bör framhållas att i såväl Sicmar som utbyn Långviken fanns bara en gård.

Upppe på Långviksskogen nära den antagna grunden efter ledsagartorpet finns några gravrösen av järnålderstyp.

Det här är Sicmars äldsta historia som jorden och sägnerna berättar den. De andra öarna i Blidö har motsvarande att berätta, fast det mesta ännu är utforskat.

Bosse Wiklund

Boglösa hembygdsförening

Hällristningsgården har hållits öppen lördagar och söndagar från 28 maj till 20 september. Under juli månad var gården öppen dagligen. Hällristningsvandringarna ströks ur programmet då Vuxenskolan drog in det ekonomiska stödet.

Sommarens resa gick till Askersund, Prins Gustavs Stjernsund och Heidenstams hem Övralid och lantbruksmuseum. Året avslutades med sedvanlig luciafest.

Styrelsen genom Yngve Larsson
kassör

Boo Hembygdssförening

Föreningen är ansluten till Stockholms läns hembygdsförbund, Nacka Miljövårdsråd och Ortnamnssällskapet i Uppsala.

Hembygdssföreningen hade 559 medlemmar vid utgången av 1998, en ökning med 83.

För att åstadkomma en smidigare behandling av ärenden har styrelsen indelats i fem arbetsgrupper, ekonomigruppen, gårdsgruppen, dokumentationsgruppen, aktivitetsgruppen och plangruppen.

Fastighet och samlingar

Hembygdsgården vid Koldalen har vårdats väl. I torpstugan har inredningen i viss mån kompletterats. Under året har muren väster om Koldalstorpet röjts. Ventilationen av Koldalstorpets grund har förbättrats. I Nybackatorpet har elinstallationen förnyats.

Vår moderna lokal – Ladan – har färdigställts under året, till en total kostnad

Hembygdsföreningens Julmarknad 12 december 1998.

av 90.687 kronor, och invigdes högtidligen den 18 april. Här har vi tillfälliga utställningar, arkiv, pentry, toalett (numera året runt!) och styrelsemöten.

Genom det s.k. SESAM-projektet i hembygdsförbundet har en temperatur- och fuktighetsmätning skett. En utförlig rapport och ett omfattande åtgärdsprogram har lämnats. Genom samma organisation ägde också en inventering av föreningens textilier rum under våren. Även här har ett åtgärdsprogram presenterats.

Kvarntornet vid Boo gård har varit flitigt besökt. Tornets skötsel har hand-

hafs av den "kvarngrupp" som planerat och byggt tornet. Bl.a. har en ordentlig skyltning av stigarna till tornet utförts.

Carl-Oscar Östling överlämnade den 15 april sin samling av booiana som gåva till föreningen.

Publikationsverksamhet

Koldalsbladet har utkommit med fyra nummer.

Baggensstaket är en ny skrift av Carl-Oscar Östling som utkom under året liksom Boo Hembygdsgård – en ny småskrift.

Aktiviteter

Föreningen har genomfört ett tämligen omfattande programverksamhet. Bl.a. kan nämnas studieresor, öppet hus i hembygdsgården, kulturvandringar, Hembygdsgårdens dag, hembygdsgårdens dag, hembygdsgårdens dag, hembygdsgårdens dag, studiecirkeln Alla tiders Boo, berättarkväll och julfest.

Styrelsen

Bromma Hembygdsförening

Antalet medlemmar var vid årets slut 1174. Under året har hållits nio protokollförda sammanträden med styrelsen och arbetsgruppen har som regel träffats en gång i månaden. För medlemmarnas trivsel och information har programgruppen ordnat ett antal sammankomster.

Hembygdsgården i Ängbykyrkan den 25 januari firades som tidigare år tillsammans med Bromma församling. Vid samkvämet efter gudstjänsten berättade förre ordföranden i Svenska Turistföreningen, Halvar Sehlin om turismens barndom.

Filmvisningsafton arrangerades den 18 februari i Abrahamsbergskyrkan, då vi fick se bl.a. hembygdsgårdens film om Brommas utveckling och en film om spårvägslinje 12:ans utbyggnad, kommenterade av Bromma- och spårvägskännare.

Årsmötet hölls den 16 mars i Ängby-salen. Mötet började med sedvanliga

mötesförhandlingar. Vår ordförande Lars Wingqvist avgick, och avtackades bl.a. med att utses till hedersledamot, som tack för mångårigt engagerat arbete för Bromma Hembygdsgårdens förening. Till ny ordförande valdes Mark Une. Efter förhandlingarna fick vi en intressant bildvisning över "Konsten i Brommas offentliga rum", sammanställd av Siv Lehnberg samt Barbro och Stig Törnros.

Vårvandring längs stranden från Alvik till hantverksgården Skogsbo i Ålsten genomfördes den 23 april under ledning av Rolf Gezelius och Mark Une. Vårutflykten den 17 maj gick i år till Tureholms Slott, strax norr om Trosa. Efter en mycket givande guidad rundvandring i det gamla slottet, fortsatte färden till Trosa och senare till Rudolf Steiner-seminariet i Järna för information och rundvandring i antroposofernas anläggning.

Nationaldagen den 6 juni samlades vi som traditionen bjuder med kaffekorgar vid Rotundan i Solvik, även i år i samarbete med Västerleds trädgårdsstadsförening. Kvällsvandring och visning av Ängby Slott ägde rum den 27 augusti, under ledning av slottsfogden Arne Lundin.

Hässelby Slott, de nordiska huvudstädernas kulturcentrum i Stockholm, besöktes den 27 september. Under vår kunnige guide Björn Andreasens ledning, fick vi höra om slottets historia, besöka slottet invändigt och ta en runda i trädgården. Hufvudsta Gård besöktes

den 22 oktober. Under ledning av Hufvudsta Gårds ägare Max Wibom fick vi vid besöket höra om gårdens intressanta historia.

Bildvisningsafton i Abrahamsbergs kyrkan var det dags för den 10 november. Bilder från Bromma förr och nu, av bland andra fotografen Lennart af Petersens, presenterades med kommentarer. Lennart af Petersens hedrade kvällen med sin närvaro. Stadsbyggnadsfrågor i Bromma informerades arkitekt Åke Brohn från Stadsbyggnadskontoret om den 8 december i Alviks kommunalhus. Vi fick en givande presentation om aktuella stadsbyggnadsprojekt i Västerort.

Sex öppethusdagar har anordnats i föreningens lokaler i Åkeshofs Slott med både eftermiddags- och kvällspass. Intresserade har då fått möjlighet att fördjupa sig i föreningens intressanta bild- och textarkiv.

Under året har de två första vandring beskrivningarna i en planerad serie givits ut. De kallas kulturstig och kulturstig 1 avhandlar trakten kring Bromma kyrka, medan kulturstig 2 beskriver en vandring längs stranden från Alvik till Ålsten.

Föreningen har också under året öppnat en hemsida på Internet, med adress <http://hem2.passagen.se/brommahf>.

Där kommer program och andra aktualiteter om Bromma och föreningen att fortlöpande presenteras. *Välkommen!*

Kontakter med myndigheter, stads-

delsnämnder, tekniska nämnder m.fl. har förekommit fortlöpande under året. Medlemmar i styrelsen och arbetsgruppen har lett studiecirkel och hållit föredrag i olika sammanhang.

Brommaboken, BHF:s årsskrift, har utkommit för 69:e gången utan avbrott. Innehållet är som vanligt varierat och väl sammansatt med artiklar om såväl person- som lokall historia, samt om natur och kultur. Ett betydande avsnitt med ett flertal färgbilder avhandlar "Konsten i Brommas offentliga rum". Styrelsen framför sitt varma tack till författarna, redaktören och annonsörerna samt till Spånga Tryckeri AB.

Bromma Hembygdsförening
styrelsen

Danmarks Hembygdsförening

Föreningen hade 670 medlemmar 1998.

Årsmötet ägde rum den 28 februari i Kamratgården Bergsbrunna med Gunnar Olsson som ordförande för den första delen av mötet. Årsmötet valde enligt valberedningens förslag Stefan Östergren till ny ordförande. Fil. dr. Ulf Erik Hagberg höll ett intressant föredrag om mötet mellan romare och germaner under romarrikets storhetstid.

Föreningen är representerad av Gunnar Olsson och Sven Berglund i Arbetsgruppen Långhundraleden.

En grupp intresserade kursdeltagare i Per-Arne Risbergs rymliga lokal på Kumla gård. Yvonne Billman och Kristina Friberg lärde under en heldag ut god vård av sparvårda ting i föreningens samlingar.

Gunnar är aktiv i en av arbetsgrupperna som kartlägger broar, vadställen och tröscklar. Stefan Östergren har deltagit i Arbetsgruppens höstmöten.

Föreningen representeras av Gunnar Olsson och Ellinor Lindström i styrelsen för stiftelsen Kumla Gårdsmuseum, där föreningen är en av stiftarna.

Medlemsaktiviteter

På medlemsmötet i februari berättade Håkan Liby om uppländskt klädmode genom tiderna och Upplandsmuseets klädsamling utökades med plagg som Liby fick av ett par deltagare.

I februari genomfördes på Kumla en kurs i vård av museiföremål med deltagare från Danmarks och Lagga hem-

bygdsförening.Handledare kom från Upplandsmuseet.

Den 24 maj arrangerades en resa till Upplands Bro med guidning till Draget och Rösarings processionsväg och gravhög.

Gunnar Olsson var uppskattad föreläsare på höstens första medlemsmöte, när han på temat "Långhundraleden - forntida livsnerv i Sveariket" delade med sig av den omfattande kunskap han fått i ämnet under arbetet med Långhundraledsboken.

En Monteverdikoncert i hembygdsgården i oktober var ett samarrangemang mellan Hembygdsföreningen och Bygdgårdsföreningen. Det var exempel på samarbete som båda parter gärna fortsätter.

Årets sista medlemsaktivitet ägde rum den 5 november med Torun Zachrisson som gästföreläsare. Föredraget, som byggde på hennes doktorsavhandling, handlade om "Nyckeln till de uppländska runstenarna finns i Sigtuna" och åhörarna i hembygdsgården bestod denna gång av föreningsmedlemmar och deltagarna i Arbetsgrupp Långhundraleden, som sammanträdde i anslutning till föredraget.

Gustav Brugård ledde en studiecirkel "Linné till vardags" under perioden mars–september. Den samlade ett 20-tal deltagare som för vissa möten delades upp i två grupper. Studiecirkeln gjorde Linnés kyrkvandring och hade besök av Hans Odöo som självaste Linné.

Årsskriften 1998 hade Gunnar Olsson som redaktör och skickades ut till medlemmarna i veckan före jul. Den innehöll denna gång ett komplett register över samtliga artiklar i de gångna elva årens årsskrifter.

Verksamhet, projekt m.m.

Styrelsen beslöt, på nye ordförandens förslag, att göra en marknadsundersökning bland Danmarks invånare om deras syn på och önskemål om hembygdsföreningens verksamhet. Enkäten distribuerades tillsammans med Kyrkans Kontaktblad. Drygt 50 svar med många värdefulla ideer och förslag kom in.

I januari kom en bekräftelse på att föreningens yttrande över kommunens

byggplaner längs Kristinastigen i Bergsbrunna beaktats. Den planerade exploateringen ställdes in och delar av området avsätts som naturmark i framtida planering.

Föreningen har lämnat remiss över Danmarks kommunaldels egen Agenda 21-plan.

Gustav Brugård var ciceron för en grupp SPF-are som i september gjorde en rundtur till Danmarks sockens sevärheter. Som avslutning besöktes Kumlamuseet.

Birger Granström tilldelades Pharmacia Upjohns Linnéstipendium 1998. Överlämnandet skedde på Lions marknadsdag i maj.

Linnémuseet i Sävja

Linnémuseet med örtagård hade många besökare under sommarmånaderna. Lokala konstnärer ställde ut sina verk under helgerna från maj till slutet av september.

Under Linnéveckan 17–23 augusti var museet och serveringen öppna varje dag.

En ny upplaga av informationsfoldern om museet har tryckts upp. En parksoffa har införskaffats för medel från föreningen Linnés Vänner.

Kumlamuseet

Stiftelsen har under året fått sammanlagt 60.000 kr ur olika fonder (bl.a. Sparbankens Jubileumsfond och Gustav VI Adolfs fond). Det är stiftelsens styrelse-

ordförandes, Gunnar Olsson, ansökningsar, som givit välkommet tillskott till museets fortsatta uppbyggnad och underhåll.

Ett skyddstak för den renoverade brandsprutan har byggts i anslutning till museet.

Upplands Radio har gjort ett utbildningsprogram, där Per-Arne Risberg medverkade med information om Kumla gårds historia och samlingarna i museet.

Stefan Östergren
ordförande

Dannemora Hembygdsförening

Föreningen har under 1998 haft de vanliga årligen återkommande aktiviteterna såsom kulturstigspromenad, Dannemora marknad, nationaldagen, lilla midsommarafton, Österbydagen, kulturhusens dag och lilla julafton.

Dessutom har föreningen haft Vintermöte med föredrag av fil.dr. Sigurd Rahmqvist, som inför 200 personer berättade om "Sätessgård och Gods" med speciell inriktning på vår bygd.

Folkdanslagen hade förlagt sin förstämman till Hembygdsgården med massor av spelmän. Hembygdsföreningen stod för serveringen.

Föreningen gjorde en resa med Länkakatten och senare en kvällsvandring då man tittade på rester från äldre järnhantering.

Tillsammans med Länsstyrelsen har vår förening haft visning och information om pågående byggnadsarbete med ett stöphus i Dannemora.

Kulturhusens dag firades med en utflykt till Films kyrka och Tammska gravkoret.

Vid den stora utställningen i Ånghamaren hade vår förening en egen monter.

Till arkivens dag iordningställdes vårt fina arkiv, som förevisades för ett 50-tal personer, som med stort intresse studerade våra samlingar.

På grund av de upprepade stölderna har låsen till de flesta byggnaderna utbytts till stora kostnader.

Flera urgamla gravhällar har restaurerats vid Dannemora kyrka, vartill även Pastoratet bidragit.

En mycket uppskattad visafest anordnades av föreningen i Hembygdsgården med många deltagare.

Med hjälp av arbetskraft på ALU-basis har Hembygdsföreningen fått ett mycket fint och prydligt tak över den gamla kolryssen och timmerkalkarna, som annars skulle förstörts.

Hembygdsföreningen har mottagit en storartad gåva från en av våra medlemmar, som skänkt oss en 300 kvm stor förrådsbyggnad till förvaring av en del av våra samlingar. Stor tacksamhet för detta.

Einar Tillman
sekreterare

Eriksberg Hembygdsförening

Eriksbergs hembygdsförening har under 1998 arrangerat sju månadsmöten, en utfärd i Hågadalens gökotta samt ett studiebesök. Föreningen har dessutom medverkat i firandet av Stadsskogens dag.

Här följer en kortfattad beskrivning av programmens innehåll:

7 februari

Upptaktsmöte med Gunilla Lindberg som talade om Uppsala på 70-talet.

7 mars

Årsmöte samt kåseri av Gunnar Eriksson: "Med svenska arkeologer i Turkiet".

22 mars

Studiebesök på Upplandsmuseet: "Kläderna gör upplänningen".

25 april

Hans Erik Öberg: "Utekonst i Uppsala".

17 maj

Utfärd till Hågadalens fornminnen med Inger Z Nilsson.

6 juni

Gökotta vid Norby soldattorp tillsammans med soldattorpföreningen.

12 november

Inger Z Nilsson: "Uppland från stenålder till vikingatid".

13 oktober

Christina Backman: "Indelningsverket och soldattorpen".

12 november

Inger Z Nilsson: "Uppland från stenålder till vikingatid".

11 december

Lucia med Järlåsaskolans femteklassare.

Månadsmötena har åter kunnat hållas i servicehuset Orstenen efter ombyggnaden.

Samarbetsgruppen "Kultur för äldre" fortsätter på Orstenen. Hembygdsföreningen har varit representerad vid sammankomsterna.

Föreningen har också deltagit i ett nystartat samarbete med andra hembygdsföreningar i Uppsala.

Lotterier har ordnats vid ett flertal tillfällen för förstärkning av ekonomin.

Vid Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds årsmöte den 4 oktober på Eklundshof deltog våra valda ombud.

Vid årsskiftet var medlemsantalet 70. Styrelsen har haft 9 protokollförda sammanträden.

Styrelsen

Fasterna hembygdsförening

Årsmöte hölls den 24 mars 1998 på Rånäs slott då även arkivarie Urban Johansson berättade och läste ur Sjuhundra härads domböcker 1660-1670.

Hembygdsföreningen har under året

Fasterna hembygdsgård Granby

Foto: Roland Karlsson

Fasterna hembygdsförenings nyinköpta hembygdsgård i byn Granby. Foto: Roland Karlsson.

förvärvat fastigheten Granby 2:7 för 950.000 kronor. Detta beslutades enhälligt vid ett föreningsmöte 19 augusti på Rånäs slott.

Fasterna hembygdsförening har haft en del bekymmer med lokaler. Eftersom Fasterna församling haft hand om föremålssamlingen så förvarades denna i lokaler vid prästgården, och där har klimatet inte varit det bästa. Nu fick man äntligen tillfälle att köpa ett fantastiskt hus i närheten av Rånäs bruk. Tomten är på 14.000 kvadratmeter med fin trädgård och flera uthus. Byggnaden hör till den gamla byn Granby som nämns på 1300-

talet men som förmodligen har rötter ner i järnåldern att döma av gravfält på platsen. Huset är daterat till cirka 1870. Ingen vet riktigt vad det byggts till, statarbostad, tjänstebostad för brukets tjänstemän? Forskning skall företas. Tre lägenheter plus en lägenhet på vinden finns i huset tillsammans med en stor bak- och brygg- eller tvättstuga av ovanligt slag. Stora valvslagna källare liksom en rejäl vind finns också. Det finns alltså bra möjligheter att inrätta goda magasin- och arkivlokaler.

I anslutning till Rånäs 4H och Studieförbundet aktiviteterna på Rånäs

slott under sommaren, hade även hembygdsföreningen sin utställning öppen lördagar och söndagar, cirka 5.400 besök. Under samma tid hade även Hantverks-
huset Stenckvarn öppet med 20 st hantverkare och cirka 4.300 besökare.

15 september ordnade hembygdsföreningen en svamputflykt med Arne Anderberg där 15 personer deltog. Kyrklunchen 25 oktober stod hembygdsföreningen, tillsammans med kyrkliga syföreningen, för. Under 1:a adventshelgen var det julmarknad på Stenckvarn med 17 deltagare och cirka 450 besökare. Dessutom har det varit guidning vid Mörby slottsruin, Rånäs bruk och slott.

Under året har Stockholms läns landsting sålt Rånäs slott till Skedvikens fastighetsbolag, och därmed måste hembygdsföreningen utrymma de lokaler man använt till museum och utställning. Allt material har flyttats till en lokal på Rånäs gård tills vidare. Fasterna Hembygdsförening hade vid årets slut 160 medlemmar.

Birgitta Karlsson
sekreterare

Frösåkers hembygdsförening

Frösåkers hembygdsförening har avslutat sitt 73:e verksamhetsår.

Sommarhalvåret inleddes med en utfärd till Berkinge, där vi fick en intres-

sant inblick i det imponerande dammbygge som pågår där. Färden fortsatte till Vigelsbo förnämliga hembygdsgård. Ett 40-tal medlemmar deltog i utfärden.

Midsommardagens sedvanliga gudstjänst gynnades inte av vädret. Det regnade ihärdigt, och gudstjänsten fick hållas inomhus. Bättre tur med vädret hade vi den 25 juni, då vi ställt i ordning föreningens gamla skyltar och visade dem och berättade deras historia. Samtidigt kunde vi i Löflingska gården visa ett stort antal foton, som Upsala Nya Tidning ställt till förfogande. Såväl skyltar som foton väckte stort intresse.

Fyra stadsvandringar genomfördes med i genomsnitt 20–25 deltagare. En anorlunda stadsvandring ordnades den 6 augusti då Torbjörn Forsman visade och berättade om gårdar och byggnader i gamla Östhammar. Närmare 40 personer deltog intresserat.

Hembygdens dag firades som vanligt tillsammans med Folkdansgillet. Alla byggnaderna och samlingarna visades.

Under vinterhalvåret har regelbundna arbetsträffar hållits var fjortonde dag. På dessa träffar skapas många och vackra handarbeten som sedan blir vinster i tombola och lotterier. Inte så många hittar upp till Löflingska gården i kvällsmörkret, vilket är synd för det är mysiga och trivsamma kvällar med fin gemenskap. En lördag i början av december ägnades åt ljusstöpning. I julveckan sattes granen upp, pyntades och ställdes vid

sitt fönster mot gatan till glädje för många förbipasserande, som uppskattar denna hälsning från hembygdsgården.

En inventering av samtliga museiföremål har påbörjats under året.

Styrelsen

Gamla Upsala Hembygdsförening

Sockenmuseet.

Hembygdsföreningen ansvarade även under sommaren 1998 för öppethållandet i Sockenmuseet. Under tiden 28/4–31/8 var museet öppet lördagar och söndagar 3 tim/dag.

Sedvanligt Sista aprilfirande genomfördes vid Gamla Upsala högar. Medan den rekordstora kasen antändes underhöll Österledskyrkans kör med sång. Vårtalare denna gång var kantor Maria Edman. Kvällen avslutades med ett fyrverkeri.

Vid slättergillet den 5 juli tågade slätterfolket, anförda av spelmän, från Disagården till slätterängen. Där kunde allmänheten prova att slå med lie. Efteråt drack slätterfolket svagdricka som traditionen bjuder.

Hembygdsgdagen firades söndagen den 23 augusti. Invigningstalare var talman Birgitta Dahl.

Programmet "Föreningslivet i Gamla Upsala – igår, idag och i framtiden" kunde genomföras som planerat trots

det osäkra vädret, tack vare tillgången till Kaplansgården och det tält som föregående dags gäster generöst lät oss använda. Genom medverkan av ett 20-tal aktiva lokala föreningar, bidrag från en grupp personer som samtalade om föreningslivet förr i tiden samt talman Birgitta Dahls inspirerande invigningsanförande, blev man på många olika sätt påmind om föreningslivets betydelse för människor och samhälle.

Hembygdsföreningen medverkade i Företagarföreningens julmarknad som blivit en uppskattad tradition för många uppsalabor.

Bland övriga aktiviteter under året kan nämnas en medlemsresa till Engelsbergs bruk den 5 september samt höstmötet den 23 oktober då arkeolog John Ljungkvist berättade om utgrävningarna på Mattsgårdstomten våren 1998.

Föreningens vikingatida båt – EMBLA

Verksamhetsberättelse om båtkommitténs aktiviteter under 1998 har sammanställts av Hans Eklund och Anders Ekberg.

Embla vårustas varje år av föreningens båtgrupp. Därefter sjösätts båten för att svälla.

Den 6 juni färdades Embla på Fyrisån och lade till i centrala Uppsala. Det hela skedde under Fyrisfestivalen och Embla var en del av en konstutställning i årummet som gick under namnet "Brusa högre lilla å".

1–14 juni deltog Emla i Fotevikens vikingamarknad söder om Malmö. Det var även en råseglarträff för vikingabåtar och dess besättningar.

3–5 juli deltog Embla vid ett bröllop i den vikingatida marknaden i Västerås. Embla utgjorde bl.a. en del av ett bröllopsfölje. Brudparet färdades i vikingabåten Anund, som följdes av båtarna Helga Holm och Embla.

Den 29 juli bjöds tre antikvariska dignitärer från England på en tur i Embla på Fyrisåns vatten.

31 juli–3 augusti deltog Embla och andra vikingatida båtar i ett evenemang som kallades "Vikingarna kommer". Evenemanget var knutet till kulturhuvudstadsåret och hölls i Stockholm, Adelsö och Birka. En del av evenemanget gick ut på att Embla och åtta andra vikingaskepp skulle färdas in mot Gallärvarvet i Stockholm. Den 3 augusti avslutades Stockholmsdagarna och Emblas besättning rodde och seglade från Stockholm till Adelsö.

Den 22 augusti förevisades Embla vid Hembyggsdagen i Storröta. Den sista helgen i augusti färdades Embla med besättning genom Vaddö kanal till Norrtälje.

Den 12 september deltog Embla vid "Kulturnatten" i Västerås, där båten under facklors sken färdades på ån genom staden.

Den 13 september förevisades Embla vid Sjöhistoriska museet i Stockholm.

Där höll Gunilla Larsson ett föredrag om forntida båtbyggnadstekniker.

Christina Aronsson

Hagby Hembygdsförening

Den sista april tändes våreliden i Haglunds backe. Vi grillade korv och lotter såldes. Den 29 maj hade vi gökafton. I år gick turen till nordligaste delen av Hagby och guidades av Nils Myrberg. Vi tittade på några intressanta gamla husgrunder, åt matsäck och hörde och såg 21 fågelarter, dock ingen gök.

Midsommaraftonen firades enligt tradition med lövade skrindor, dans, lekar och handelsbod.

Hagbydagen i år inleddes med friluftsgudstjänst. Museet var sedan öppet, gammaldags mat såldes och några av traktens egna företagare visade eller sålde produkter.

Under året har förbättringar och byggnationer gjorts på museet för att föremålen ska bevaras bra.

Diana Karlsson

Harbo hembygdsförening

Årsprogrammet

Hembygdsföreningen har hållit kvar traditionella arrangemang, t.ex. vårstädning, fäbodgudstjänst i Järpenstorp och

Det årliga firandet! År 2000 har vi 10-årsjubileum för midsommarfirandet i regi av Hagby Hembygdsförening. Det kommer cirka 250 personer varje gång

midsommarfirande vid hembygdsgården. Hit hör också slätterkväll i mitten av juli, liksom firandet av gammaldags jul, som även i år var välbesökt.

Annandag jul var det dags igen för Harbobocken att börja sin rundvandring i socknen. I boken som följer med kan läsaren ta del av det som hänt under året. Det många minns från år 1998 är det dåliga vädret, men de som fått besök av Harbobocken berättar också om positiva saker som hänt under året.

Byggverksamhet och samlingar

Vid Järpenstorp har Lindses stuga invigts. Därefter har byggverksamheten fortsatt – tack vare insatser från ALU-anställda. En ny byggnad med två toaletter har timrats intill ladan, och ett staket med grindar möter nu de som besöker Järpenstorp.

Arbetet med dataregistrering av hembygdsföreningens samlingar har fortsatt tack vare insatser av samma ALU-anställda person som förra året.

Tack vare att hennes arbetsplats var Hembygdsgården, kunde denna hållas öppen för besökande en stor del även sommaren 1998.

Kursverksamhet, projekt, konferenser mm.

Den 6 juni hölls en halvdagskurs i Järpenstorp på temat "Fäbodens hävd- och kulturhistoria".

Under året har skolbarn och förskolegrupper fortsatt att besöka Hembygdsgården inom projektet "Barn för 100 år sedan." Verksamheten ingår numera som en del i handlingsplanen för 6-7-åringar i Harbo skola. Hembygdsföreningen har deltagit i kulturrådets möten, som hållits ungefär varannan månad.

Hembygdsföreningen har varit remissinstans beträffande gatunamn. Byggnadsnämnden har som regel varit lyhörd för våra synpunkter.

Alf Falkenström
ordförande

Huddunge Hembygdsförening

Under året har en film spelats in av Börje Wallner där äldre Huddungebor berättar om bygden och sina liv. Premiärvisningen sågs av ett hundratal personer.

Midsommaren firades på traditionellt sätt med underhållning och lekar kring

midsommarstången. Ett antal kafékvällar anordnades med bl.a. framträdande av Norabygdens Teatersällskap.

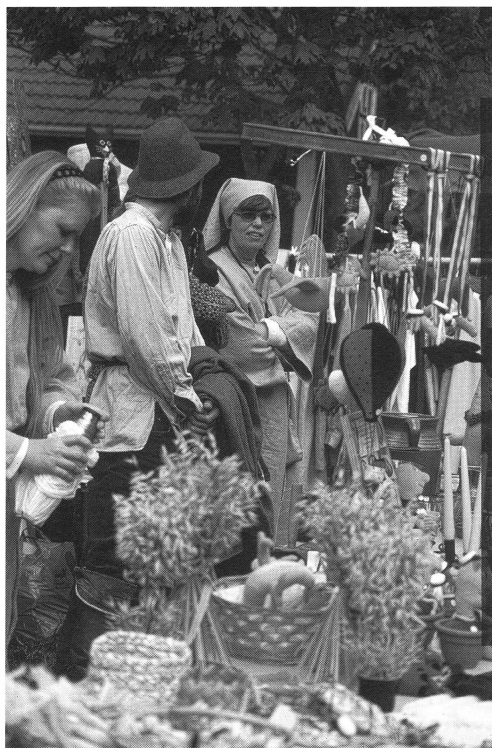
De traditionella Huddunge dagarnas höjdpunkt var invigningen av den nya klockstapeln som under sommaren byggts av Roland Persson och Henry Tallroth.

Under sommaren har vissa planeeringsarbeten och grässådd utförts vid Hembygdsgården.

Hugo Eriksson
sekreterare

Husby-Långhundra Hembygdsförening

Hembygdsföreningen är en viktig förening för Husby-Långhundra i Uppsala kommuns sydöstra hörn i Långhundradens dalgång. En bygd med historiska anor. Här gick transporter vattenvägen till Upplands centrala delar genom de låglänta markerna från Trälhavet till Gamla Uppsala. Många välkända fornminnen och gravfält visar på en aktiv befolkning under många århundraden. Nu passerar dagligen tusentals långväga resenärer över denna historiska bygd på väg långt bort. Närheten till navet i den svenska flygaktiviteten medför närhet till vår omvärld och ger indirket impulser till verksamhet och utveckling. Den aktiva föreningen med 300 medlemmar leds av

Från Husaby Marken 1998. Foto: Ingemar Hansson

en styrelse på 9 personer. Under 1998 var Yvonne Lindell ordförande med Anders Eskhult som ersättare.

Hembygdsföreningen och församlingen förvaltar gemensamt stiftelsen Karlshällstugan med tillhörande byggnader och markområde på sydslutningen i Husby by. Detta område har skapats av föreningen under dess 40 åriga verksamhet och förvaltningen av detta "hembygdsparadis" utgör en av föreningens viktigaste uppgifter.

Husaby Marken, medeltidsmarknaden mitt på vägen mitt i byn i maj, är föreningens viktigaste arrangemang. Riddare, tornerare, hantverkare med kvalitet i ting och göromål, medeltida mässa, mat och dryck lockar medverkande och gäster från när och fjärran till en heldag i medeltida prägel. Marknadsdagen ger föreningen ekonomiska möjligheter att bidra till förvaltning och underhåll av hembygdsgården Karlshäll. Den ger också möjligheter att genomföra ett omfattande program, där midsommarfirande, gökotta, Broborgslåtter med höinstallation, Frösättråkväll med glödsteckt sill är de viktigaste programpunkterna.

Föreningens målsättning är inte bara att dokumentera och bevara från svunna tider utan stora ansträngningar görs för att påverka utvecklingen för en aktiv bygd där många vill bo och leva. En bygd som har unika förutsättningar för boende, nära till allt i smått och stort.

Ingemar Hansson
sekreterare

Järfälla hembygdsförening

Kulturhuvudstadsåret präglade givetvis vår verksamhet under 1998. Föreningens program fick stor genomslagskraft i de kataloger och tidningar som utgavs både centralt och lokalt. Dessutom stod föreningen ansvarig för ett projekt med en Natur- och kulturskola med inriktning på utbildning av guider, vilken genomfördes i samarbete med Sandviks gårdsförening på ett föredömligt sätt och med gott resultat.

Huvuddelen av föreningens samlingar av äldre föremål finns i museilokalerna i Barkarbyskolan. Tidigare tankar kring flera museer i kommunen har krönts med framgång. I samarbete med Folkets Hus i Kallhäll samt initiativtagaren Kåre Andersson invigdes Bolindermuseet den 22 mars i Folkets Huslokaler. Lagom till Görvåldagen den 7 juni kunde vi också inviga Görvålns gårdsmuseum där vi förvaltar kommunens samlingar.

Inte mindre än 23 program har genomförts t.ex. vandringar med naturstudier, forntida mat, kulturcykling, föreläsningar om vikingatida mynt, årets fester, bildvisningar förr och nu från kommunens olika delar med stort antal deltagare.

Föreningen har som vanligt varit remissinstans för olika kommunala planer, bl.a. "Översiktsplan 1998. Samrådsförslag" samt "Förslag till kulturmiljöplan för

Järfälla". Jakobsbergs kvarn, som eldhärjades under 1997, kunde efter återuppbyggnad invigas den 18 juni, till stor glädje för kommunens invånare.

Gerth Ström
ordförande

Järlåsa hembygdsförening

Föreningen har under 1998 arbetat i stort sett efter samma riktlinjer som under föregående år med offentliga sammankomster och fortsatt underhåll och förbättringar av såväl hembygdstorpet Lövhagen som hembygdsgården Granhammar.

Den 25 april hölls årsmöte i Granhammar. En sångafton i Lövhagen arrangerades den 11 juli.

Den 2 augusti firades Hembyggsdag med spelmansträff i Lövhagen. Ordföranden Arne Ersson kunde hälsa en stor publik välkommen. Spelmännen underhöll med fin musik. Kaffe med bröd fanns att köpa samt hantverk och loppisprylar.

Den 12 september ägde den årliga sillfesten rum i Granhammar. Festen var som vanligt välbesökt av sillsugna gäster.

Gåvoauktionen i Granhammar den 14 november avslutade året.

Föreningen gjorde en bussresa till Västanfors hembygdsområde samt till Engelsbergs bruk och Oljeön där vi blev

guidade. Lunch intogs på Engelsbergs värdshus.

Vår tidskrift "Järlåsa-bygden" utkom som tidigare vid årets slut.

Medlemsantalet för 1998 var 119 personer.

Tyvär har Hembygdsföreningen varit utsatt för stöld i hembygdstorpet Lövhagen.

Bl.a. stals en gammal vagga, stolar, slagbord, ett gammalt originellt schackspelsbord, gamla tavlor, textilier m.m. Vi som arbetar ideellt med föreningen, tappar lusten när sådant här händer.

Vera Westerlund
sekreterare

Lagga hembygdsförening

Den 12 februari inleddes årets verksamhet med berättarkväll i Gamla prästgården. Medlemmar samlades framför brasan denna vinterkväll och fick återigen njuta den goda bondbönsoppa. Med "Vädret genom åren" som tema mindes och berättade medlemmar om gångna erfarenheter av regn, snö och sol i varierande mängder.

Årets musikkafé under parollen "Vädrets sång" hölls den 21 april.

Årsstämma hölls den 28 april och efter förhandlingarna berättade arkeo-astronomen Göran Henriksson om sitt dataprogram som på minuten kunde ange t.ex. en solförmörkelse för tusentals

år sedan. Henriksson anser att vissa hällristningar visar stjärnbilder vid tidpunkten för en solförmörkelse och han går därmed emot vedertagna tolkningar. Det tog honom 10 år att utveckla programmet.

Den sedvanliga runstenstvättningen ägde rum den 9 maj i fullt solsken bland vitsippor och till tonerna av vårfåglar. Med borste, vatten och en varsam hand avlägsnade en handfull medlemmar alger och smuts från de gamla runstenarna inom regionen.

I maj visades kvarnen för skolbarnen i Lagga skola.

Kvarnen underhålls löpande och i år hade turen kommit till motorn. Vissa delar byttes ut och motorn fungerar nu bra. Omfattande städning, röjning, och noggrann dammsugning av kvarn och kvarnstuga utfördes.

Den 22 augusti hölls för första gången Kvarnens dag i samband med Lagga marknad. Dagen inleddes med gudstjänst i det fria. I smedjan smiddes det med gammal teknik och hästskjuts lastad med sädessäckar rullade uppför kvarnbacken. Kvarnens hjälpmotor möjliggjorde malning av säden eftersom vinden var för svag. Mot slutet av dagen kunde dock vingarna drivas av vindkraft. Många besökte kvarnen och marknaden där knallar från trakten försålde sina varor. Ett uppskattat samlingstillfälle för Laggaborna vilket kommer att upprepas under kommande år.

Årets verksamhet avslutades med en nyinförd tradition – kvarnvingarna dekorerades med ljusslingor! Stämmingsfullt och vackert tyckte de flesta och den upplysta kvarnen uppmärksammades inte minst av Upsala Nya Tidning.

Lena Ranerson
sekreterare

Föreningen Lilla Hagalunds vänner

Föreningen höll sitt senaste årsmöte den 26 oktober 1997. Styrelsen konstituerade sig den 10 november 1997.

Under året har styrelsen därutöver haft 11 protokollförda sammanträden. Föreningens medlemsantal uppgick till 73 stycken vid verksamhetsårets slut, en ökning med 12 sedan förra årsmötet.

Under verksamhetsåret har Stugan varit föremål för viss inre upprustning i form av ytterligare skänkta föremål, bland annat möbler. Stugan har varit flitigt utnyttjad av såväl föreningar som enskilda. Med Banverket har en överenskommelse träffats angående uthyrning och föreningen har nu möjlighet att avgiftsbelägga uthyrningen.

Genom bidrag har en bod tillkommit under året. Densamma anlände så pass sent på hösten att den yttre målningen fått anstå. Under våren 1999 kommer arbetet att utföras. Styrelsen väddar om hjälp från våra medlemmar med såväl

detta arbete som övriga småreparationer och trädgårdsarbete.

Någon uppgörelse mellan Banverket och Håbo kommun angående ändrat ägandeförhållande är ännu ej slutförd. Uppdraget som förhandlare för föreningen är delegerat till Leif Hagelin, Bengt Johansson, Lennart Ågren och Boo Zander. För närvarande är förhandlingarna inne i ett intensivt skede.

Föreningen har i övrigt arrangerat en rad evenemang och aktiviteter. Konsertkarusellen, Valborgsmässfirande, Konst i det gröna, barnverksamhet i Hantverkshuset, musikprogram i samband med Skoklosterspelen, Rädda Barnens loppmarknad, trubadurunderhållning och julmarknad.

Föreningen är representerad i Håbo Teaterförening och innehar medlemskap i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

Hjördis Zander
sekreterare

Läbyvads hembygdsförening

Årets första begivenhet var julfesten i hembygdsgården den 17 januari. På programmet stod dans kring granen, lekar, förtäring och tomtens besök med påsar till alla barn.

Den 22 januari inbjöd kulturkommittén till en temakväll på Upplands-

museet med titeln Kläderna gör upplänningen. Håkan Liby inledde med ett föredrag och därefter serverades kaffe och smörgås i museets café. Avslutningsvis visades den aktuella utställningen.

Årsmötet arrangerades den 28 mars i hembygdsgården. Efter inledande förhandlingar och val till styrelse och kommitté, serverade festkommittén supé. Kvällen fick så småningom en irländsk inramning med musik och pubstämning.

Vårens ankomst firades traditionsenligt på valborgsmässoafton med stor majbrasa och fyrverkeri i Sören Anderssons hage.

Hembygdens dag högtidlighölls på traditionellt sätt på Kristi himmelfärdsdag den 21 maj. Efter gudstjänsten i kyrkan med fanborg, spelmän, och damkör, tog samkvämet vid i hembygdsgården. Inledningsvis serverades kaffe och smörgås och därefter framträdde spelmannsgruppen Dur och moll samt damkören.

Midsommaraftonen firades på hembygdsgården med alla sedvanliga programinslag. Efter klädning och resning av midsommarstången var det dags för åktur i lövade skringor, ringlekar, servering, pilkastning och lotterier.

På eftermiddagen den 7 november arrangerades ännu en uppskattad kulturdag i hembygdsgården som lockade många besökare. Bygdens slöjdare ställde ut sina alster, berättade och demonstrerade. Kaffe, bröd och varmkorv serverades

och barnkören underhöll med sång.

Kvällen den 3 december inbjöd Hembygdsgården och Christer Adler till Julkultur i Studentbokhandeln. Arrangemanget lockade många intresserade medlemmar. Efter det att Christer informerat om bokhandelsbranschen och presenterat boknyheter inför julen serverades kaffe och smörgås.

Årets luciafest anordnades i hembygdsgården den 11 december. Årets lucia var Julia Eriksson. Efter luciatablån serverades kaffe med bröd och därefter var det dags för paketauktion.

1998 hade Läbyvads hembygdsgården 130 registrerade medlemmar.

Elisabeth Liby
sekreterare

Norrsunda fornminnes- och hembygdsgården

Årsmötet den 4 april blev en gedigen och trevlig sammankomst då R.I.K:s representanter på ett medryckande sätt berättade om idrottsföreningens historia och nutid.

Den 2 maj deltog vi med fotoutställningar och information vid de av R.I.K anordnade Rosersbergsdagarna.

Kultur- och fritidsnämnden hade avslutningssammanträde i Vran den 25 maj. Vi fick då tillfälle att berätta om vår verksamhet samt visa vårt museum.

Den 14 juni var det dags för kyrk-

marsch och folkmusik i kyrkan, en uppskattning kunde märkas av de många deltagarna vid kyrkkaffet och mer musik vid Vrån. Blomstervandringen anordnade vi den 4 juli med utgång från slottsparkeringen till Fågelsångsområdet där vi med ledarens hjälp fick se några för oss rara växter. På hembygdsdagarna har vi blivit bortskämda med många besökare, så även i år den 9 augusti.

I år genomförde vi en höstträff den 13 september, då vi hade den uppskjutna klädvisningen vi aviserat till hembygdsgdagen, i övrigt stod ljusstöpning och samvaro på programmet.

Vår bygghusskap fortsätter och grunden till Kättstalängan är klar. Blackvretens visthusbod flyttades för att ge plats till Kättstalängan. Byggsektionen, Börje och Rune, har lagt tak på det gamla handelsmagasinet. De har även inrett vindsdelen till det tilltänkta skolmuseet och en gavel har brädpanelats.

Gunnar Andersson
ordförande

Olands Hembygdsgille

Året inleddes traditionsenligt med Julgille i Gamla Klockargården i Alunda. Olands Felare underhöll med folkmusik och Gunnel Furuland läste "En berättelse om bröd" av Sigvard Cederroth.

Vid Äggsexan på Gammel-Gränome berättade Eric Kjörning minnen från tiden

då hembygdsgillet fick Gamla Klockargården och Gammel-Gränome. Folke Engvall stod för musikunderhållningen.

Nationaldagen firades i Alunda vid Gamla Klockargården tillsammans med Alunda församling och Alunda företagarförening.

Vid midsommarfesten vid Gammel-Gränome midsommarafteon deltog cirka 1400 personer, däribland många barn. Programmet upptog sång av hembygdsskören, musik av Ekeby Spelmän, folkdansuppvisning av Uppsala Ungdomsring, lekar kring midsommarstången och sist framträdde trollerikonstnär Topper Martyn som trollade för små och stora barn. Årets konstutställare var Nils Enar Eskhult.

Hembygdens dag firades i Alunda tillsammans med Alunda församling i kyrkan och i församlingshemmet. Per-Eric Ilar blåste in dagen i näverlur, Yngve Jordeby hälsade välkommen, Sture Alm och Jan Hellgren underhöll med sång och musik, Rune Selén berättade om Vargatider i Oland och PRO-medlemmar uppförde ett folklustspel. Gamla Klockargården visades för allmänheten.

Under hösten utförde hembygdsgillet, med hjälp av arbetskraft från Uppsala kommun dränering av gårdsplanen framför hembygdsgården då vi där ofta utsatts för översvämningar i källaren.

Vid planeringen efteråt anlades rabatter framför huset. Den studiecirkel

Olands hembygds-gille.

med Åke Larsson som ledare och som bl.a. studerat gamla trädgårdsväxter, skötte planering och plantering. Örtagårdsmästare Gunnar Peterson har deltagit som rådgivare vid några tillfällen. Rabatterna har rönt mycket stor uppskattning av besökare.

Inventering och rengöring av föremål i Gamla Klockargården i samarbete med Yvonne Billman och Kristina Friberg från Upplandsmuseet i Sesamprojektet har upphört under våren, men en hel del arbete återstår ännu.

Vid årsmötet 25 oktober berättade örtagårdsmästare Gunnar Peterson om

hur det var "Hemma hos Linné". Sture och Esbjörn spelade dragspel och gitarr och mindes "Gustav i Gropen".

Hembygdsgården har visats för allmänheten söndagar från slutet av maj t.o.m. september och därutöver för grupper efter beställning. Bl.a. en grupp på 90 personer.

Kulturstigen i fornparken har varit mycket uppskattad av vandrarhems-gäster och andra besökare.

Gunda Nordvall

Teatergruppen 1998. Bygdespelet "Vården till eget minne" skrivet av Karin Ahlinder.

Rasbo Hembygdsgille

Styrelsen har under året haft 4 styrelsemöten, årsstämma och vintermöte. Medlemsantalet har under året varit cirka 220 stycken.

Föreningens verksamhet har i huvudsak varit förlagd till Gåvsta Gammelhård.

Cirka 1.500 personer har besökt Gammelhården under året, bland annat skolklasser och föreningar och enskilda grupper.

Den 8 mars hölls Vintermöte och reservofficer Ingvar Palmgren berättade

om våra förfäders öde i kriget i Ryssland åren 1741–1743. Rasbo spelmanslag underhöll med musik och värdinnor och värdar serverade kaffe.

Vid årsstämman 24 maj, som besöktes av cirka 35 medlemmar, underhöll Rasbo spelmanslag med allmogemusik.

Den 6 juni, Svenska Flaggans Dag, firades vid Gammelhården av ortsbefolkningen där spelmän, folkdansare och körsångare medverkade.

På midsommarafton kläddes midsommarstången med blommor och

grönt. Cirka 400 personer deltog och dansade till musik av spelmän. Kaffet dracks i gröngräset.

Den 16 juli samlades cirka 25 medlemmar, vuxna och barn, med liar och räfsor för att göra fint vid Gammelgården. Vårdar och värdinnor bjöd på kaffe.

Den 9 augusti firades den traditionella Hembygdsdagen. Bengt Karlsson, ordförande i Rasbo IK, berättade om verksamheten som firade 70 år. Folkdansare och spelmän underhöll. Anders Eriksson visade hur man skodde en häst. Utställning av hantverkare från bygden samt tipspromenad och kaffeservering med hembakat bröd.

Den 14–16 augusti framfördes åter bygdespelet "Vården till eget minne". Även detta år blev det en succé. Teatergruppen, spelmanslaget och danslaget medverkade med Jane Löfgren och Anders Eriksson som ledare. Även barn och ungdomar samt frivilliga som jobbade med läktarbygget, kaffekokningen och mycket annat.

Eva Ohlsson
sekreterare

Rasbokils hembygds- och fornminnesförening 1996–1998

Föreningen tillhör de mindre i Uppsala län men har en livaktig verksamhet. Under de senaste åren har en bebyggelseinventering i socknen genomförts. Vi

tror att denna dokumentation kan ha framtida värde genom att den visar bebyggelsestrukturen i socknen före millennieskiftet. Samtliga byggnader – bostadshus, fritidshus, ekonomibyggnader, garage etc. – har fotograferats i svartvitt och husens exteriörer har beskrivits enligt ett utarbetat protokoll.

Föreningen har givit ut en lokalhistorisk bilderbok "Till flydda tider återgår. En krönika i ord och bild om Rasbokil under tidigt 1900-tal" vilken sammanställts av Ingvar Eriksson. Den handlar om livet och människorna i socknen när seklet var ungt. Bildmaterialet omfattar 110 foton från 1890-talet fram till 1950 och har samlats in från olika håll. En betydande del har kopierats från privata fotoalbum. Äldre sockenbor har intervjuats, och framställningen har kompletterats med arkivstudier. Generösa bidrag till tryckningen erhöll föreningen från Olle Höök och Ture Kjellin.

Årsmöte hålls av tradition i maj med medverkan av uppskattade föredragshållare. Maud Wallsten har berättat om Fyrisån och dess källflöden och Håkan Liby om hur upplanningen har klätt sig genom tiderna.

Midsommarfirandet på hembygdsgården, som arrangeras tillsammans med bygdegårdsföreningen, har av tradition omfattat klädning och resning av majstången, ringlekar, åktur med hästskjuts på lövad skrinna, tipsrunda, diverse tävlingar och servering.

Den traditionella hembygdsgården i augusti har varit välbesökt. Programmet har ofta inletts med friluftsgudstjänst, varefter olika aktiviteter avlöst varandra: ugnsbakning, utställning av konst, keramik och träslöjd från socknen, uppvisning i timmerbygge och andra trähantverk, rundtur för barnen i lastbil eller på ponnyrygg, agilityuppvisning, tipsrunda och servering. På hembygdsgården har hembygdsgården även varit kontrollstation för Automobilhistoriska klubbens Alundarally.

Säsongens program har traditionsenligt avslutats med uppskattad surströmmingsfest i hembygdsgården.

Föreningen har erhållit storslagna donationer till "Kerstin Hööks minnesfond" av Olle Höök. Större delen av avkastningen har gått till verksamheter vid hembygdsgården.

Ingvar Eriksson

S:t Bartholomei Gille

1998 var föreningens elfte verksamhetsår, vi är fortfarande en ung förening men den är nu väletablerad och vi finns i ortbornas medvetande. Arbetet med uppbyggnaden av hembygdsgården fortsätter och tar mycket tid. Under hösten har vi haft hjälp av en grupp arbetslösa som arbetat på gården.

Vid årsmötet talade Björn Liljestrand,

som själv var med i det tidigare Gillet på 1940-talet, om sockengillenas historia, uppgifter och ändamål. S:t Bartholomei Gilles uppgift var att ta hand om dem som vallfärdade till källan, utspisa och härbärgera dem. Det fanns pilgrimshärbärge på kyrkvinden och invid källan. Detta gav inkomster och Svinnegarns socken var rik under medeltiden till dess Gustav Vasa kom och konfiskerade kyrkornas egendom.

Valborg firades som vanligt med brasa, korvgrillning och trevlig stämning. En kyrkogårdsvandring i Svinnegarn var

en nyhet för året och ingick i Enköpings kommuns kulturvecka. Vid en fjäderfädag talade Håkan Hallander om de gamla lantrasernas betydelse. Trefaldighet firades traditionellt tillsammans med Svinnegarnas församling med tal av f.d. landshövdingen Hans Alsén, Uppsala, och musik av Trögds spelmannslag, andakt i kyrkan och kaffesamkväm. Sommarutflykten gick från Härjarö till Birka med båt. Sommargudstjänsten måste hållas i kyrkan på grund av regn.

Tillsammans med föreningen Svenska allmogefår och Svenska lanthönsklubben har vi haft en lantrasdag och hantverksmarknad vid hembygdsgården. Där fanns 17 hantverkare med ett varierat utbud, dessutom tunnbröd, kalvdans, sylt, grönsaker och fisk. Man kunde ta en åktur med häst och vagn eller dricka kaffe. Dagen var mycket välbesökt.

Valter Petersson

Sigtuna Hembygdsförening

Vid ett välbesökt årsmöte talade museichef Sten Tesch om "Kyrkor, gravar och kungapalats". Naturligtvis är Sigtuna-bornorna alltid nyfikna på senaste nytt från stadens "underjordiska arkiv" och vilka slutsatser Sten kunnat dra av detta.

Vid ett annat tillfälle berättade fil. dr. Marit Åhlén om runinskrifter från Sigtuna. Som vanligt förvånades publiken över

Sigtuna Bygden gjorde reportage om hembygdsföreningen hösten 1998 och tog då bilden. Ordföranden Barbro Fryklund hälsar välkomna.

hur mycket en expert kan utläsa av de stenar vi dagligen passerar.

Under april månads brasafton underhöll Sigtuna Spelmän och vi fick följa med dem till USA's svenskbygder.

Vårutflykten gick till Gävle, där mycket fanns att se.

Valborg, Nationaldag och Midsommar firades traditionsenligt i föreningens regi och höstens brasaftnar startade med "Ryttare från Sigtuna i kriget mot Ryssland 1741-43". Föredragshållare var fil. kand. Ingvar Palmgren.

På årets sista samling visades gamla Sigtunabilder, som livligt kommenterades av gästerna i vår trevliga sockenstuga.

Föreningen har haft ett gott år ur alla synpunkter. Medlemsantalet har ökat och ekonomin har tillåtit en stor penninggåva till stadens museum.

Runstensfadderverksamheten har fungerat väl. Vi har också bekostat en runstenslagning och några nya runstensskyltar.

Barbro Fryklund
ordförande

Skogs-Tibble Fornminnes- och hembygdsförening

Årsmötet 1998 gick av stapeln den 8 mars i sockenstugan.

Nationaldagen firades som vanligt med att besökarna tågade till kyrkan med ett spelmanslag i spetsen. Efter en kortare gudstjänst följde samkväm i sockenstugan.

Under fyra söndagar i juli då museet hölls öppet var det genomgående temat: slöjdtradition. Det visades halmslöjd, näverslöjd och korgmålning.

Skogs-Tibbledagen firades den 23 augusti under traditionella former. Den inleddes i kyrkan med en musikgudstjänst där Järbyborna spelade. De spelade även i sockenstugan. Därefter startade kaffeservering, loppmarknad, boll och

stövelkastning samt försäljning av lotter, karamellstrutar och korv.

Birgitta Lamberg-Fröhammar hade iklätt sig rollen som småskollärarinnan Lotta Lindemalm och berättade om hennes liv samt visade övervåningen av museet, där Lotta en gång bodde. Efter att firandet pågått en stund berättade Kerstin Molander-Nylund om Skogs-Tibbles egen författare Bengt Nylund.

Det återkommande mötet mellan hembygdsföreningarna i Norra Hagunda hölls detta år i Hagby.

Under året har löpande underhåll gjorts på museet och bagarstugan.

Christer Claesson

Strömma Hembygdsförening

Föreningen har under året varit representerad i Värmdö Hembygdsråd och medlem i Sveriges Hembygdsförbund och Stockholms läns Hembygdsförbund.

Utöver löpande erforderliga samråd har föreningen under året haft 10 protokollförda möten.

Tidskrifterna nr 65 och 66 har givits ut under året.

Föreningen har tagit över huset på nedre delen av fastigheten. Huset har planerats och inretts till samlingslokal.

Styrelsen har kallat till tre arbetsdagar då vi flyttade föreningens tillhörigheter

från kanaltomten till Stockstugan, målade samt utförde röjningsarbeten.

Samlingslokalen har varit uthyrd till bl.a. föreningar i Strömmaområdet samt till privatpersoner för fester. Vägverket har hyrt lokalen i samband med brobygget.

Bland övriga aktiviteter kan nämnas årsmöte den 14 mars, Valborgsmässa-firande på kanaltomten, Strömmadagen den 21 juni, Hembygdsgårdarnas dag den 2 augusti, Öppet hus söndagarna i september samt Julmarknad den 28 november.

En rad aktiviteter har arrangerats i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan och kulturförvaltningen i Värmdö. Bland dessa kan nämnas en studiecirkel i nätbindning samt utställningar om linberedning, Fågelbro Säteri och fiskets historia.

Verksamheten under 1998 har varit intressant och spännande, mest beroende på att vi utökat vår verksamhet med ett hus till och att vi därigenom fått mer utrymme för museum och utställningar och ett separat hus för sammankomster och fester.

Styrelsen

Sydvästra Upplands kulturhistoriska förening

Vi vill öka intresset för historia och vårda det gamla som ännu finns kvar. Det gör vi bl. a. genom att ordna intressanta föreläsningar och stödja Enköpings museum. Medlemsantalet är drygt 200.

Aktiviteter

Föreningen har under verksamhetsåret firat 90-årsjubileum med middag i stora salen på museet den 9 maj. Ett fyrtiotal gäster avnjöt en sekelskiftesmiddag samt lyssnade till tidsenlig musik med trion Wienerstråk. I samband med jubileet gav föreningen ut en jubileumstidskrift om sin 90-åriga historia. Ordförande Eva Granstedt med flera medlemmar ur styrelsen medverkade med uppskattade inslag. Föreningen ger också ut tidningen "Ena kulturbygd".

Föredrag

Birger Thisner berättade om sin nyligen utkomna bok "I Svea Rikes kärna".

"Kläderna gör upplänningen", Håkan Liby från Upplandsmuseet, berättade om hur upplänningen har klätt sig genom tiderna och visade bilder.

Professor Gunnar Eriksson höll föredrag om "Ideströmningar kring sekelskiftet".

Årsmötet hölls på Grysta gårdsmuseum där Thore Gryse visade oss runt och berättade om byggnaderna och de redskap m. m. som användes förr.

Riksspelman Cajsa Ekstav spelade nyckelharpa för oss och berättade om uppländska spelmän. Antikvarie Eva Simonsson från Västerås och berättade om "Brygggholmen – ett av Sveriges första glasbruk", som var välkänt då men som många idag inte vet att det har funnits.

Museet

Första söndagen i advent dukade Barbro Andersson upp sitt julbord från mitten av 1800-talet. Bandvävning och knyppling visades av Marianne Jonstam och Anna-Greta Gulve. Maj-Britt Carlsson visade möbel- och korgmålning och Doris Hellman visade hur glasetsning går till. Försäljning av UNICEF-kort. 200 personer besökte den dagen museet och bjöds på glögg och pepparkakor av föreningen.

Lönebidragsanställda

Under året har föreningen haft två lönebidragsanställda, som arbetar på Enköpings museum. Av lönekostnaderna och arbetsgivaravgifterna betalas 3% av föreningen.

Övrigt

Medlemmar ur styrelsen deltog i Runans dag i september. Representanter för föreningen har också deltagit i årsmötet för Upplands Fornminnesförening och Hembygdsförbund.

Ann-Kristin von Knorring
sekreterare

Söderfors Hembygdsförening

Föreningen har under 1998 sitt 49:e verksamhets år, arbetet med att iordningställa Enkehuset, ett monument över svunnen social omvårdnad. Det är med glädje vi ser fram emot att få inviga detta 1700-talshus och visa hur den Grillska familjen tog hand om brukets änkor och gav dem en bostad.

I övrigt har verksamheten följt traditionen från föregående år, med firande av Valborgsmäss, Brukets Dag, midsommar och öppet hus inför julen.

Firandet av Valborgsmässoafton är populärt. Mycket folk söker sig till Ankarbacken för att lyssna till sång av kyrkokören under ledning av Niclas Axelsson och i år vårtal av kyrkoherde Ingvar Sundin. Ett praktfullt fyrverkeri avfyrades över Dalälven medan vårkasen brann.

Brukets Dag, är en hemvändardag då många Söderforsbor i förskingringen söker sig hem igen för att hälsa på släkt och vänner. Cirka 3000 personer besökte kyrkmyren där evenemanget tilldrar sig, med underhållning, visning av hantverk och försäljning.

Midsommar firas också på Ankarbacken med majstångsresning, dans och lekar. På kvällen dans på utlagd dansbana.

Vid Öppet hus i Hembygdsgården försäljes hantverk och utlottas alster med anknytning till julen.

I augusti gjordes en bussresa till Stockholm, där Grillska huset i Gamla stan besågs. En tidstypisk frukost serverades som på Claes Grills tid. Även Grills lustlott i Svindersvik besöktes.

SESAM-projektet avslutades under året och resulterade i en slutrapport från museet. Ett önskemål från vår sida hade varit att det fått pågå ännu en tid, då museets hjälp var värdefull och lärorik.

Vi har deltagit i utställningen i Ånghammaren i Österbybruk, med en modell över smedstugorna på Nygatan och Strömgatan. Modellen var placerad inuti den klockstapel som representerade Söderfors. Årets tema var transporter, vi visade bl.a. hur ankarna fraktades på pråmar och vagnar dragna av 7 par hästar.

Ett av de större nyförvärven under året har varit smideshammaren nr: 112, en gåva av Scana Söderfors AB. Hammaren är placerad utanför Ankar-smedjan.

Föreningen har haft 10 protokollförda sammanträden och medlemsantalet är 397 stycken. Vi förvaltar och sköter 5 fastigheter.

Turisterna är vår största inkomstkälla. Föreningen svarar för visningsverksamheten och förutom att berätta om brukets historia, visar vi stålindustrins ämneslinje, en modern stålprocess, som representerar en över 300-årig obruten tradition att tillverka stål. Söderfors är därmed det

enda ännu levande vallonbruket som fortfarande tillverkar stål.

Ola Sandström
ordförande

Teda hembygdsförening

1998 är Teda hembygdsförenings tredje verksamhetsår. Några inslag i programmet har funnits med från startåret. Dit hör Hembygdens dag på annandag pingst, en heldagsutfärd på sommaren och ett gille med gammaldag mat när höstmörkret kommit. Temat för hembygdsdagen var i år kvinnligt hantverk som visades med imponerande bredd och kvalitet. Sommarresan gick till Selaön i grannkommunen Strängnäs med den aktiva hembygdsföreningen där som värd. Vi har också gjort studiebesök på Sandvik-Bacho i Enköping, studerat biodling hos en av våra medlemmar och besökt Badelunda fornlämningsområde i Västerås.

Vi har initierat en kompletterande fornminnesinventering som tillfört tre nya objekt till den hittills gällande förteckningen. Samtliga torp eller torplämningar på Strömsta säteri har utmärkts med skyltar. Två dokument om liv och arbete i Teda har utarbetats under året. Dels Märta Zenkers berättelse om Salta säteri under fem generationer, dels en skildring av fiske och fiskare vid

Oxfjärden. Genom Sesam-projektet har vi fått sakkunnig medverkan vid en studiedag om vård av gamla föremål, vilka studerades vid besök på ett par gårdar med privata samlingar. Ett område på kyrkans mark i Teda är av särskilt intresse genom högt botaniskt värde, torplämningar, närhet till fornminne och enligt muntlig tradition samlingsplats i äldre tider. Där samlades vi för att fira gökotta och under kunnig ledning lära känna floran.

Teda hembygdsförening har vid årskiftet 98 medlemmar, vilket innebär en ökning med 19 personer under 1998.

Styrelsen

Vaksala Hembygdsförening

Vid årligen återkommande träffar med föreningsmedlemmarna behandlas skilda ämnen, som kan intressera. Vid årsmötet redogjordes för de omfattande renoveringar, som igångsatts i Vaksala kyrkskola. Byggnaden har inte använts för skoländamål under många år. Kyrkan har använt vissa lokaler för ungdomsverksamhet. Efter renoveringen kommer kyrkan att disponera större yta där och möjlighet ska finnas även för annan verksamhet.

Vid hembygdsdagen talade Göran Ulväng om bebyggelseförändringar

under 1700- och 1800-talen, den agrara revolutionen, och uppehöll sig främst vid vad som kom att förändra uthusbyggnaderna och anknöt till exempel från Vaksala.

Höstmötet hölls i samarbete med kyrkan, som hade prytt med årets skörd. I anslutning till detta kåserade Maj-Lis Pettersson om det dåliga vädrets inverkan på skörden.

Utflykter arrangerades till Fullerö backar och till Knutby och Bennebols bruk. I samarbete med Uppsala kommun ordnades en vandring på Linnés Vaksalastig, som startade vid Vaksalattullen, där stadshuset nu ligger, och gick via Ekensberg och Jälla till Törnby.

Föreningen har en kommitté, som svarar för museet i Tiundaboden vid kyrkan och visar samlingarna under sommaren. Arbetsgruppen för Lilla skolan ser till att den gamla byggnaden med utställningar hålls i stånd. Ytterligare ett par grupper arbetar på olika projekt.

I samband med renoveringen av kyrkan togs torntuppen från 1400-talet ner och renoverades även den. Detta väckte stort intresse. Skulle den kunna bli förebild till en medlemsnål för föreningen? Det blev den. Nu har föreningen en mycket trevlig medlemsnål.

Göta Sveidqvist avled 92 år gammal. Hon var Vaksala Hembygdsförening innan den bildades för 20 år sedan och har suttit med i styrelsen i alla år. Hon kände

till det mesta av vad som hänt i Vaksala och var därigenom till ovärderlig hjälp i vårt arbete.

Styrelsen

Vallentuna hembygdsförening

Årsmötet 1998 avhölls i Mathiasgården söndagen den 15 mars. Efter årsmötesförhandlingarna, som leddes av Åke Carlestam, höll docent Ann Catherine Bonnier ett föredrag om de romanska kyrkorna i Uppland med särskild hänsyn till Vallentuna kyrka.

Föreningen har under året fortsatt sitt samarbete med kulturnämnden när det gäller guidning under de rundturer med buss för nyinflyttade som arrangeras vår och höst.

Föreningen medverkade vid firandet av nationaldagen.

Midsommarfirandet ägde traditionsenligt rum på Kyrkängen i samarbete med Vallentuna folkdansförening och stor anslutning av publik.

Den 9 augusti genomfördes i samarbete med Naturskyddsföreningen i Vallentuna en slåtterdag i Björkbyområdet med folkdräkter och musik.

Inom jubileumsprogrammet "800 år Vallentuna" bidrog föreningen med en uppskattad "sockenrunda" med buss söndagen den 27 september. Gunvor Carlestam organiserade, Sigurd Rahm-

qvist ledde rundturen och berättade vid Vallentuna och Angarns kyrkor, Karl-Gustav Stegermark visade kvarnen, Karl Erik Mörk berättade vid Gullbron och Svante Berg vid Arkils tingstad. Angarnssjöängen demonstrerades av Björn Welander. Det var en av höstens få solskensdagar i Vallentuna.

I hembygdsföreningens föreläsningsprogram i Vallentunasalen följdes teman från 800-årsjubileet upp med föredrag den 3 februari 1999 av fil.dr. Torun Zachrisson om de "kristna" runstenarna och Sigtuna samt den 18 februari museichefen Sten Tesch om Sigtuna under missionstiden "Vikingars viste och kungars stad".

Föreningen medverkar genom Karl Erik Mörk i Arbetsgruppen Långhundraleden, samarbetsorganisation för hembygdsföreningarna utmed leden. Dess verksamhet stöds med ett bidrag motsvarande 1 kr per medlem i hembygdsföreningen.

Ansvarig för frågor rörande kvarnen har varit Karl Gustav Stegermark. Ett upprop om bidrag till upprustning av Väsby kvarn har sänts till företagare i Vallentuna i februari 1999. Tor-Erik och Karin Leilers kulturmiljövårdsfond har ställt bidrag i utsikt under 1999.

Nya nummer av Vallentuna Förr och Nu samt foldrar om Gullbron, Arkils tingstad och Väsby kvarn har utgivits med Svante Berg som redaktör.

Styrelsen har under verksamhetsåret

yttrat sig i olika plan- och byggnads-
ärenden, bl.a. Översiktsplan -98, Bällsta-
berg, Del av Västanberga, Hotell och
golf, Lindö, Område vid Lingsbergs-
vägen, Detaljplan för värmeverket, Del
av Uthamravägen, Uthamra strand, Säby-
Uthamra,

Föreningen hade vid årsskiftet
1998-99 400 medlemmar.

Staffan Helmfrid
ordförande

Valö-Forsmarks hembygdsförening

Valö-Forsmarks hembygdsförening bilda-
des 1948 och har drygt 300 medlemmar.
Föreningens hembygdsgård ligger vid
Vigelsboäng i Valö. Ett stort och viktigt
arbete inom föreningen är att skaffa kun-
skap om, inventera, dokumentera och
vårda föreningens samlingar samt att
bevara de byggnader som finns vid hem-
bygdsgården.

De årliga arrangemangen vid hem-
bygdsgården är friluftsgudstjänst under
sommaren, spel- och dansstuga under
Östhammars kommuns musikvecka i juli
och spelmansstämman som alltid går av
staplén den första söndagen i augusti.

Annat som arrangeras av hembygds-
föreningen är studieresor samt berättar-
kvällar och vandringar på olika ställen
inom Valö och Forsmark. En alltid före-

kommande och uppskattad vandring på
våren är den vid Vigelsbo gruvor med
Tore Blom som guide.

Den 20 september var det öppet hus
vid hembygdsgården då föreningen även
firade sitt 50-årsjubileum. Hus och före-
mål vid hembygdsgården visades genom
en tipspromenad till de olika byggnad-
erna. Smedjan var igång och den nya
snickarboden i Österbyboden visades.
För första gången hade vi den blivande
verandan på det nya Lundhuset som
scen. Valö spelmanslag, vårt "husband"
och en grupp dragspelare underhöll.
Dessutom spelade Österby Herrgårds-
spel scener ur sin repertoar. Föreningen
uppvaktades av grannföreningarna och
andra med presenter och blommor. Cirka
100 personer besökte hembygdsgården
under dagen.

Jubileumsåret avslutades med mid-
dag på Forsmarks värdshus exakt på
50-årsdagen, nämligen den 4 december.
Vi avåt en mycket god middag och några
av våra musikaliska medlemmar under-
höll. Bland gästerna fanns fyra medlem-
mar som har varit med från allra första
början. Det var en värdig avslutning på
jubileumsåret då alla var gäster, även vi
som annars alltid arbetar vid de olika
arrangemangen.

Mirja Korpela
ordförande

Vaxholms hembygdsförening

Föreningen arrangerar traditionsenligt varje år ett antal publika evenemang. På Valborgsmässoafton kan vaxholmare och tillresta avnjuta dels körsång och vartal framfört från Rådhusets trappa, dels värma sig vid en vårdkase på Norrberget.

Midsommarafton firas genom att midsommarstången på förmiddagen kläs vid Söderhamnen och på eftermiddagen bärs i procession genom staden till Lägrät där lekar och dans tar vid. Arrangemanget lockar som regel en mycket stor publik. En lördag i slutet av augusti äger den s.k. Skärgårdsmarknaden rum. Konst- och hantverksalster samt naturprodukter från i första hand skärgården utbjuds till försäljning. Marknaden är mycket uppskattad av både allmänhet och försäljare. De utbudna varorna håller en mycket hög klass. Hembygdssföreningen arrangerar också luciafirandet i staden. Efter luciatåg genom staden och sång på rådhus-trappan får Lucia ett halssmycke vid en avslutande högtidlighet i kyrkan.

Föreningen förvaltar hembygds-gården som har en central plats i vår verksamhet. I vårt lilla museum som finns på hembygdsgården kan man beskåda ett fiskehemman från slutet av 1800-talet samt en samling med bruksföremål från gångna tider. Museet hade under året öppet under söndagar maj

t.o.m. augusti och besöktes av cirka 1600 personer.

Föreningens medlemmar sköter museets passning. Ett önskemål är att försöka öka öppethållandet.

Under 1998 påbörjades ett arbete med att försöka skapa ordning och överblick beträffande föreningens bildarkiv med målet att lägga allt material på data. Detta arbete beräknas pågå under ett par tre år.

Vaxholms Hembygdssförening

Vendels Hembygdssförening

Vendels Hembygdssförening höll sitt årsmöte den 25 mars. Efter 27 år som ordförande lämnade Birger Wallén över klubban. Han valdes dock till hedersordförande av mötet. Han har tilldelats ett stipendium av Lions klubb. Birger Wallén har även under året tilldelats Upplands fornminnesförening och hembygdförbunds förtjänstmedalj för sina insatser inom hembygdsrörelsen. Styrelsen har under året hållt 10 protokollförda sammanträden. Föreningen har cirka 300 medlemmar. Vi samarbetar även med föreningen "Kultur vid Örbyhus Slott" som i år har givit sex konserter av mycket hög kvalitet.

Vårutflykten den 13 maj gick till Viksta traktormuseum. Där beskådades samlingen av traktorer. En hel del är

skänkt av privatpersoner i Vendel. Hembygdens dag den 7 juni firades vid hembygdsmuseet i Allerbäck med en ekumenisk friluftsgudstjänst och spelmansmusik. I Lillstugan redogjordes för Vendelskolans profil: Vendeltid – Vendelbygd. Man visade även hur eleverna levtt "vikingaliv" under två dagar i maj.

Spelmansstämman lördagen den 18 juli inleddes med en danskurs i äkta bondpolska. Därefter vidtog nonstopdans. Söndagen inleddes med en "Träd in i dansen"-mäsä i Vendels kyrka. Folkdansare, spelmän och kyrkökören bidrog till den höga stämningen. Stämman öppnades sedan vid Ottarsborg, där Cajsa Ekstav presenterade de olika spelmännen. Sonja Sahlström och Trollrike spelmän underhöll på traditionsenligt vis. Cirka 1000 personer besökte stämman under söndagen, varav cirka tre hundra spelmän! En annan nyhet var att med anledning av Kulturhuvudstadsåret kunde alla landstingsanställda "gå två – betala för en".

Höstutflykten söndagen den 27 september gick resan med buss till

Kulturhuvudstadsårets Stockholm till Vasamuseet. Efter lunch tog vi oss ut

till Fjäderholmarna med en sightseeingbåt. Dagen avslutades med att deltagarna på egen hand kunde ströva omkring i Gamla Stan.

Efterträff ägde rum den 23 oktober för dem som på olika vis hjälpt till före, efter och under spelmansstämman i Vendels

Bygdegård. Det är ett litet tack för deras värdefulla insatser. Sven Asplund och Cajsa Ekstav spelade och sjöng folkmusik.

Trivselkväll vid Marieberg arrangerades den 15 november Till levande ljus i den gamla skolsalen kunde medlemmarna avnjuta pitepalt med lingonsylt, smörklick och ett glas mjölk. Kvällen gick i Lapplands tecken. Det bjöds även på uppstekt palt – en vanlig maträtt på borden förr i tiden.

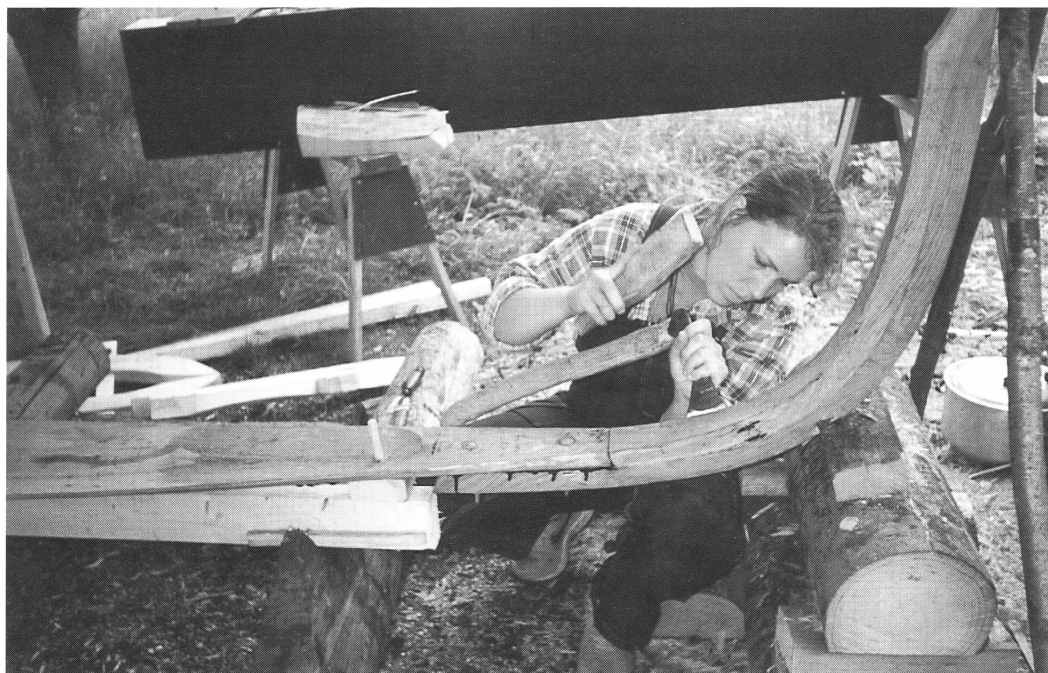
Museerna

Fotografierna i Lantbruksmuseet har renoverats och kopierats. Skärmar har målats och bilder är inplastade och uppsatta. Fotografier från gången tid har samlats ihop och satts in i album. En inventering och dokumentation har gjorts av de föremål föreningen innehar i olika byggnader. Den 4 mars hölls en Sesam-kurs i förvaring, vård och katalogisering av museiföremål samt vård av gamla byggnader i Marieberg. Arrangör var Upplandsmuseet.

Föreningen har sina samlingar i den s.k. Lillstugan och ladugården vid Allerbäck. Då fastigheten försålts har vi placerat föremålen i Marieberg. Under året har vi haft en ALU-arbetare som bl.a. arbetat vid Lantbruksmuseet, med målning av dörrar och fönster.

Ottar

Under året har Hembygdsföreningen i samverkan med föreningen Vendelsjön

Åsa Egerqvist i färd med att tillverka en kopia av Årbybåten.

låt it bygga en vikingabåt intill kyrkan. Åsa Egerqvist har tillsammans med sin far Göran Egerqvist tillverkat en kopia av Årbybåten från 800-talet som man funnit i Årby, Rasbokil. De har byggt den för hand! Örbyhus Gods har skänkt ekar till bygget och många har bidragit till att projektet kom i hamn. Speciella verktyg och nitar har tillverkats av smeden Doris Ilu. Båten gavs namnet Ottar och sjösattes den 10 oktober vid Uddnäs under vikingaliknande former. Östra Aros Pipare underhöll med musik och tillställ-

ningen lockade cirka 250 personer. Ottar ligger nu förankrad i vapenhuset till Vendels kyrka.

Årsskriften Vendelkråkan ges ut vid månadskiftet november–december.

Vendelprojektet

Under januari 1998 anordnades utbildningsdagar i Församlingshemmet. Vi byggde modeller i papp av de hus som man tror funnits i Vendel under vikingatid. Medel kommer att tas ur fonden "Sven Wendelheims minne". Föreningen

kommer att i samverkan med professor Birgit Arrhenius försöka åskådliggöra hur det en gång kan ha sett ut på boplat- sen vid Vendels kyrka. Modellerna skall sedan ställas ut i södra stigluckan där hembygdsföreningen nu har en bild- utställning av gravfynden.

Bodil Berndes
ordförande

Vittinge Hembygdsförening

Vittinge Hembygdsförening har under 1998 haft ett medlemsantal på 300 perso- ner. Programmet har genomförts som vanligt och alla sammankomster och arrangemang har varit välbesökta. Mid- sommarfirandet vid hembygdsgården är det arrangemang som varje år drar mest folk, en mycket djupt rotad tradition som lockar alla åldrar och såväl folk födda i bygden som inflyttade och sommar- gäster. En mycket lyckad och välbesökt dag under året blev också föreningens sommarfest, den 9 augusti. Då invigdes bl.a. den gamla tröskverksvandring som reparerats och det hölls föredrag om trösk- ning på gammalt vis. Bland övriga aktivi- teter under året kan nämnas följande:

22 mars

Årsmötet i Vittinge församlingshem.

24 april

Berättarafton: Ingvar Palmgren berättade

om vad som hände ryttare och soldater från Vittinge i kriget mot Ryssland 174–43.

21 maj

Kyrkstigsvandring: Samling på morgo- nen i Knubbo, Morgongåva, för vandring längs den gamla kyrkstigen till hem- bygsgården i Gillberga. Där vidtog som vanligt Vittinge församlings traditions- enliga friluftsgudstjänst på hembygds- gården, med musik av brassensemble från Uppsala.

6 juni

Trefaldighetsfirande: På sedvanliga vis tågade ett 50:tal mötesdeltagare och folk- musiker till närbelägen källa för att "dicka hälsa" och lyssna på Vittinge- kören under ledning av Cristina Johansson. I hembygdstugan fortsatte mötet med att Arne Eriksson berättade om gårdarna i Gillberga.

23 oktober

Trivselkväll: Ett 40:tal besökare slöt upp och fick avnjuta ärtsoppa och lyssna till underhållning av Per Mattisen.

5 december

Adventssamkväm: Ett välbesökt sam- kväm i församlingshemmet efter att man lyssnat till Vittinge kyrkokör inne i Vittinge kyrka.

Genom arbetsförmedlingen i Heby kom- mun har föreningen haft tillgång till arbetskraft i form av Roland Berglund och Mats Törnblom under året. De har

genomfört en hel del reparations- och målningsarbeten på hembygdsgården under 1998. Det är arbeten både invändigt och utvändigt, som målning av hembygdsgårdens byggnader, registrering och fotografering av föreningens föremål och allmänt underhåll.

Styrelsen har under året haft 6 protokollförda styrelsemöten.

Magnus Hellqvist

Vänge hembygdsförening

Antalet medlemmar under året var 194 varav 115 avsåg familjer. Styrelsen kunde redovisa ett överskott på 15.000 kronor.

Skötseln av hembygdsgården med dess inventarier och örtagård samt kvarnen har varit en huvuduppgift. En museikurs angående vården av gamla föremål anordnades i samverkan med Upplandsmuseet. I övrigt har programverksamheten bestått av bl.a. Trefaldighetsafton vid källan i Fiby urskog, spelmanträff, söndaglig kaffeservering och cafékvällar under sommarmånaderna, fågelexkursion, konstutställning, det stora midsommarfirandet, friluftsgudstjänster under sommaren samt kulturkvällar i prästgården under vinterhalvåret i samverkan med Vänge församling. Alla frivilliga medarbetare avtackades vid en soppkväll.

Årsskriften "Vi i Vänge" handlar bl.a. om Finnsta och Finnstastenen. Nya skrifter i övrigt är en skrift om Ekeby väderkvarn och en annan om örtagården. Föreningen har nu sin hemsida på internet. En kampanj för medlemsvärvning genomfördes inför det kommande året.

Två långsiktiga projekt har startats under året, dels en utredning med stöd av Upplandsstiftelsen angående möjligheterna för en restaurering av Ekeby sjö och dels ett Hjort Anders-minne för att stärka hågkomsten av den store riksspelmannen som under mer än 20 år var bosatt i Vänge.

Tore Littmarck
ordförande

Västerlövsta Hembygdssförening

Västerlövsta Hembygdssförening inledde året 1998 med en kraftig insats. Denna bestod i att sälja vår nya hembygdsbok "Järnbruken i Ramsjö och Molnebo" av Karl-Erik Fredriksson († 1996). Av en upplaga på 1000 stycken hade över 600 sålts fram till årsmötet i mars.

På årsmötet kåserade Elof Åkerlund från Östervåla om prosten J. Dillner och spelade psalmodikon. Även den lokalt inspelade filmen "Luffaren" förevisades.

Sista april firade vi som vanligt med brasa, tal och fyrverkerier. Vid årets

byvandring besöktes By. En liten skara intresserade mötte upp och fyra för byn viktiga husgrunder visades före kaffe-pausen.

Midsommarfirandet som är den största festen på året bjöd på det sedvanliga inslagen samt en del regn. Hembygdsgården hölls öppen vid Hembygdsgårdens dag, två kvällar under semestern samt på Kulturhusens dag 13 september, då vi även visade nyligen framkallade papperskopior av Ossian Ströms glasplåtar.

Som avslutning på året arrangerades Sill- och rågmjölsfesten som i höst fylldes av byn Röcklinges innevånare som berättade sin historia. Byn skall besökas vid nästa års byvandring.

Varje hembygdsförening lär stundtals reparera eller rusta sin gård och så har även skett hos oss. Dessutom har det blivit ett överskott från bokprojektet, som sponsrades av familjerna Wall, Söderhjem och Lundh-Mansnerus. Detta möjliggjorde inköp av en fyrhjulig gräsklippare.

Föreningens styrelse har även deltagit i Sesam-projektets vårdkurs samt lämnat uppgifter till länsstyrelsens miljöenhet angående nedlagda bensinstationer.

Ett porträtt av f.d. grosshandlare Gustaf Olsson fick föreningen i gåva, liksom mattor, träföremål och tallrikar med Molnebo-motiv.

Kenth Hansson
ordförande

Västlands Hembygdsförening

Bland årets aktiviteter i hembygdsföreningens regi kan följande nämnas:

11 januari barnfesten, 12 mars musikcafé med NBV-orkestern, 20 mars årsmöte vid vilket Västlands spelmannslag underhöll, 22 april besök på Landsarkivet i Uppsala för att titta på arkivhandlingar över Karlholmsbruks historia, som hembygdsföreningen överlätit till Landsarkivet att förvalta, 20 maj musikkväll vid Rappbacken med Västlands spelmannslag, midsommarfirande tillsammans med Byalaget, 9 augusti Rapp-Kallestämman tillika 20-årsjubileum samt 25 oktober höstbasar med sångunderhållning av barn samt musik av Västlands spelmannslag.

Hembygdsföreningen deltog i den årliga Hembygdsföreningsträffen i Tegelsmora den 14 maj.

Lördagen 13 juni arrangerades årets bussresa som gick till södra Dalarna med besök på Husby Hembygdsgård och via Husbyringen till Stjärnsundsbruk med visning av Polhemsmuseet. Som avslutning såg vi teatern Herrgårdsliv.

Hembygdsföreningen var också medarrangör av Karlholmsdagen och Julmarknaden samt ingår i Ide och Utvecklingsgruppen med en representant.

Underhållsarbeten har utförts på Åkerby under sommaren, bl.a. kalkning av fasaden, översyn av taket, hängrännor och stuprör.

Bengt Jansson
ordförande

*Västlands Hembygdsförening.
Fasadarbeten på Åkerby
hembygdsgård 5-7 juni.*

Gamla och unga spelmän hyllar Byss-Calle vid stämman. Foto: Sten-Olov Svensson.

Älvkarleby hembygdsförening

Styrelse, kommittéer och 250 medlemmar har som tidigare år starkt engagerat sig i föreningens arbete, vilket bedrivs inom Älvkarleby kommun. På vår- och höststämmor läggs arbetet upp och organiseras. Höststämman var förlagd till Eric Sahlström-institutet i Tobo, kombinerad med studiebesök.

Verksamheten kan indelas i publik verksamhet och löpande vård av gårdar, anläggningar och föremålssamlingar.

Det publika året börjar med föreningens deltagande i valborgsmässöfirandet på Laxön i Älvkarlebyfallen. Nationaldagsfirandet i kommunen sker numera på Gammelgårdens festplats i samarbete med kommunen och kulturföreningarna.

Vid tillfället utdelades kommunens kulturpris. Detta år till föreningens ordförande, notabelt då det för tredje året i rad tillfaller en hembygdsentusiast.

På midsommarafton restes den för bygden unika midsommarstången inför ett par tusen besökare.

Den begynnande höstens stora evenemang, Byss-Calle stämman, i år för 16:e gången, samlade 180 spelmän. Stämman inleds med gudstjänst i vilken spelmän deltar.

I september hölls Stora Halliansen i renoverade Stora Hallen. Kommunens samtliga kulturföreningar medverkade med tal, sång, musik och dans. Gammelgården har under sommarens söndagar varit öppen, under juli månad även under vardagar i samarbete med kyrkans Vägkyrka.

Under året har Gammelgårdens ladugård fått nytt tak och målning har skett

av olika byggnader. Till festplatsen har en ny portal rests. Delar av föremålssamlingarna skickas fortlöpande till Kulturarvet i Falun för restaurering och registrering. Ett omfattande och tidsödande arbete med registrering av föremål har Christina Freerks och Eva Pettersson samtidigt gjort i föreningens föremålssamlingar. Den sista byggda flottbåten i nedersta Dalälven har inköpts.

Föreningen har medverkat med uppsättningar av informationstavlor i bygden på flera platser. Festplatsen har upplåtits till Älvkarleby marknad som arrangeras av Älvkarleby idrottsklubb. Stora Hallen har hyrts ut till andra evenemangsarrangörer. Guidning vid gruppbesök i bygden har skett och i övrigt har föreningen engagerat sig i bygdens liv. Ett gott och händelserikt år.

Jarl Holmström
ordförande